

RAMAKRISHNA MISSION VIDYAMANDIRA

(Residential Autonomous College under University of Calcutta)

B.A./B.SC. SECOND SEMESTER EXAMINATION, MAY 2012

FIRST YEAR

SANSKRIT (Honours)

Date : 21/05/2012

Time : 11 am – 3 pm

Paper : II

Full Marks : 100

1. Account for the case-endings (**any four**) : [4]
a) गोपः गां दुग्धं दोग्धि। b) दण्डेन घटः। c) प्रासादात् पश्यति राजा। d) मधुरं गायति बाला।
e) स यागाय याति। f) सूर्ये उदिते पद्मं प्रकाशते। g) वपुषा चतुर्भुजः।
2. Name and expound the Samāsas (**any three**) : [3]
a) वीणापाणिः, b) दुर्भिक्षम्, c) दम्पती, d) पञ्चवटी, e) यथाशक्ति, f) किंसखा
3. a) Disjoin the Sandhis (**any two**) : [2]
i) मनीषा, ii) पतञ्जलिः, iii) प्रौढः, iv) वनस्पतिः।
b) Join in Sandhis (**any two**) : [2]
i) रवौ + अस्तमिते, ii) लते + एते, iii) चक्षुः + रोगः, iv) पतन् + तरुः।
4. Substitute single words for (**any three**) : [3]
a) अन्तिकं करोति। b) श्रोतुमिच्छति। c) द्यौश्च पृथिवी च। d) व्यासस्य अपत्यं पुमान्।
e) द्वारे तिष्ठति यः सः। f) माता च पिता च।
5. Give the resulting forms of (**any three**) : [3]
a) प्र - √वस् + ल्यप्, b) √शास् + क्यप्, c) मधुर + इमनिच्, d) √दृश् + सन् + लट् Third person singular number,
e) √सह् + तुमुन्, f) √आस् + शानच्।
6. Correct the errors (**any two**) : [2]
a) वर्षायां गृहस्य बहिर्मा गच्छ।
b) न बिभ्यन्ति वीरा व्याघ्रम्।
c) मे मने सुखं नास्ति।
d) प्राते भगवानं स्मरेत्।
7. Justify **any one** of the following : [2]
a) प्रदीयतां दाशरथाय मैथिली।
b) समानयंस्तुल्यगुणं वधूवरम्।
c) रथस्थं वामनं दृष्ट्वा पुनर्जन्म न विद्यते।
8. Distinguish between (**any two**) : [4]
a) स्थला & स्थली, b) सुगन्धि & सुगन्धः, c) भुनक्ति & भुङ्क्ते, d) विवादेन अलम् & विवादाय अलम्।
9. Describe the character of यौगन्धरायण। [10]

Or,

Narrate the Brahmācāri-episode of the drama Svapnavāsavadattam.

10. Translate into Bengali or English (**any one**) : [5]
a) विश्रब्धं हरिणाश्चरन्त्यचकिता देशागतप्रत्यया
वृक्षाः पुष्पफलैः समृद्धविटपाः सर्वे दयारक्षिताः।
भूयिष्ठं कपिलानि गोकुलधनान्यक्षेत्रवत्यो दिशो
निःसन्दिग्धमिदं तपोवनमयं धूमो हि बह्वाश्रयः॥

- b) ऋज्वायतां च विरलां च नतोन्नतां च
सप्तर्षिर्वंशकुटिलां च निवर्तनेषु ।
निर्मुच्यमानभुजगोदरनिर्मलस्य
सीमामिवाम्बरतलस्य विभज्यमानाम् ॥

11. Explain in simple Sanskrit (**any one**) :

[7]

- a) पूर्वं त्वयाप्यभिमतं गतमेवमासी-
च्छ्लाघ्यं गमिष्यसि पुनर्विजयेन भर्तुः ।
कालक्रमेण जगतः परिवर्तमाना
चक्रारपङ्क्तिरिव गच्छति भाग्यपङ्क्तिः ॥
- b) कः कं शक्तो रक्षितुं मृत्युकाले
रज्जुच्छेदे के घटं धारयन्ति ?
एवं लोकस्तुल्यधर्मा वनानां
काले काले छिद्यते रुह्यते च ॥

12. a) Derive the word परिवर्तमाना in (11.a) or रुह्यते in (11.b).

[1]

b) Disjoin the Sandhi in बह्वाश्रयः in (10.a) or त्वयाप्यभिमतम् in (11.a).

[1]

c) Name and expound the Samāsa in दयारक्षिताः in (10.a) or नतोन्नताम् in (10.b).

[1]

13. Summarise the speech of वनेचर as found in Kirātārjunīyam, Canto – I.

[10]

Or,

Elucidate the remark — भारवेरर्थगौरवम् ।

14. Translate into Bengali (**any one**) :

[5]

- a) स किंसखा साधु न शास्ति योऽधिपं
हितान्न यः संश्रृणुते स किम्प्रभुः ।
सदानुकूलेषु हि कुर्वते रतिं
नृपेष्वमात्येषु च सर्वसम्पदः ॥
- b) व्रजन्ति ते मद्धियः पराभवं
भवन्ति मायाविषु ये न मायिनः ।
प्रविश्य हि घ्नन्ति शठास्तथाविधा-
नसंवृताङ्गान्निशिता इवेषवः ॥

15. Explain in simple sanskrit (**any one**) :

[7]

- a) क्रियासु युक्तैर्नृप चारचक्षुषो
न वञ्चनीयाः प्रभवोऽनुजीविभिः ।
अतोऽर्हसि क्षन्तुमसाधु साधु वा
हित मनोहारि च दुर्लभं वचः ॥
- b) तथापि जिह्मः स भवज्जिगीषया
तनोति शुभ्रं गुणसम्पदा यशः ।
समुन्नयन् भूतिमनार्यसङ्गमाद्
वरं विरोधोऽपि समं महात्मभिः ॥

16. a) Disjoin the Sandhi in नृपेष्वमात्येषु in (14.a). [1]
b) Derive the word प्रविश्य in (14.b). [1]
c) Name and expound the samasa in चारचक्षुषः in (15.a). [1]
17. Discuss the dramatic significance of the curse of Dūrvāsas as you read in Abhijñānaśākuntalam. [10]

Or,

Some critics regard the Fifth Act of the Abhijñānaśākuntalam as the masterpiece of Kālidāsa. Do you agree? Show reasons. [10]

18. Translate into Bengali (**any one**) : [5]

- a) स्त्रीणामशिक्षितपटुत्वममानुषीषु
संदृश्यते किमुत याः प्रतिबोधवत्यः ।
प्रागन्तरिक्षगमनात् स्वमपत्यजात-
मन्यैर्द्विजैः परभृताः खलु पोषयन्ति ॥
- b) शुश्रूषस्व गुरुन् कुरु प्रियसखीवृत्ति सपत्नोजने
भर्तुर्विप्रकृतापि रोषणतया मास्म प्रतीपं गमः ।
भूयिष्ठं भव दक्षिणा परिजने भाग्येष्वनुत्सेकिनी
यान्त्येवं गृहिणीपदं युवतयो वामाः कुलस्याधयः ॥

19. Explain in sanskrit (**any one**) : [6]

- a) यात्येकतोऽस्तशिखरं पतिरोषधीना-
माविष्कृतोऽरुणपुरःसर एकतोऽर्कः ।
तेजोद्वयस्य युगपद्व्यसनोदयाभ्यां
लोको नियम्यत इवात्मदशान्तरेषु ॥
- b) रम्याणि वीक्ष्य मधुरांश्च निशम्य शब्दान्
पर्युत्सुको भवति यत् सुखितोऽपि जन्तुः ।
तच्चेतसा स्मरति नूनमबोधपूर्वं
भावस्थिराणि जननान्तरसौहृदानि ॥

20. Render into Sanskrit : [4]

अहिणवमहुलोलुबो तुमं
तह परिचुम्बिअ चूअमञ्जरिं ।
कमलवसइमेत्तणिव्वुदो
महुअर विम्हरिओ सि णं कहं ॥

Or,

एसा बि पिण्ण विणा गमेइ रअणिं विसअदीहअरं ।
गरुअं पि विरहदुक्खं आसाबन्धो सहावेदि ॥

